Republic of the Philippines
Department of Education
Regional Office IX, Zamboanga Peninsula

Zest for Progress
Zeal of Partnership

5

EPP – (Edukasyong Pantahanan at Pangkabuhayan)

AGRIKULTURA

Kwarter 3 – Modyul 3

Paggawa ng masistemang Pangangalaga ng Tanim na mga Gulay

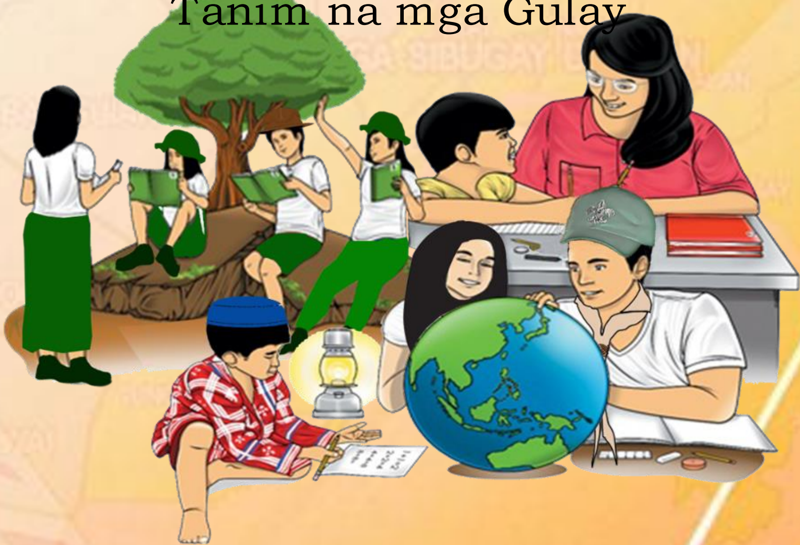

Name of Learner: ___________________________
Grade & Section: ___________________________
Name of School: ___________________________

N-AVIGATING
O-PPORTUNITIES TO
R-EENGINEER FOR
T-RANSFORMATION &
E-MPOWERMENT

Service with a Heart

"Be and Do Much Better Each Day with a Sense of Urgency"

EPP - Grade 5
Alternative Delivery Mode
Kwarter 3–Modyul 3: Paggawa ng Masistemang Pangangalaga ng Tanim na mga Gulay
Unang Edisyo, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisiyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa aklat na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Published by the Department of Education
Secretary: Leonor Magtolis Briones
Undersecretary: Diosdado M. San Antonio

Development Team of the Module

Manunulat: ANA KAREN L. MALUBAY AND MYLEEN O. ALBISO
Editor: EDWARD G. GALON
Tagasuri: NILDA Y. GALAURA, EVELYN C. LABAD
Tagaguhit: KENT SPENCER A. SANICO

Management Team:

SDS: MA. LIZA R. TABILON EdD, CESO V
ASDS: JUDITH V. ROMAGUERA, EdD
ASDS: MA. JUDELYN J. RAMOS, EdD
ASDS: ARMANDO P. GUMAPON, EdD
CID Chief: LILIA E. ABELLO, EdD
LR: EVELYN C. LABAD
PSDS: ELDA L. EVANGELISTA, EMD
PRINCIPAL:

Printed in the Philippines
Department of Education Region IX – Zamboanga Peninsula
Office Address: Pres. Corazon C. Aquino Regional Government Center Balintawak, Pagadian City, Zamboanga del Sur 7016
Telefax: (062) 215-3753, 215-3751, 991-1907, 215-3789
E-mail Address: region9@deped.gov.ph

Alamin

Para gabayan ang mga mag-aaral, sana ay magkaroon kayo ng malawak na pang-unawa upang ang modyul na ito ay makapagbigay ng tulong hindi lamang sa mga mag-aaral kundi pati narin sa inyo.

Ang modyul na ito ay naglalaman ng mga paraan ng pagsasagawa ng masistemang pangangalaga ng mga tanim na gulay. Dahil ang pagkain ang pinakamahalagang kailangan ng mga tao upang maisagawa ang mga pang-araw-araw na gawain. Ang mayabong o maunlad na pananim ay nkasalalay sa wasto o masistemang pangangalaga mo. Sa araling ito , matuklasan mo kung paano ang mga tamang paraan ng pangangalaga ng mga tanim na gulay.

Sa gitna ng pangangailangan ngayong panahon ng "new normal", nararapat mong matutuhan ang paghahanap ng mga pagkaing matatagpuan lamang sa iyong bakuran.Ang pagtatanim ng mga gulay ay nakakatulong upang ang malunasan ang kakulangan ng pagkain.

Pagkatapos ng modyul na ito ikaw ay inaasahang:

1. Nasusunod ang masistemang pangangalaga ng tanim na mga gulay.

Subukin

Panuto: Basahin at intindihin ang mga sumusunod na tanong. Tukuyin ang tamang sagot na hinihingi sa bawat bilang. Bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Mahalaga sa paghahanda ng lupang taniman ang _______.
   A. Paglilinis sa lugar
   B. Pagsukat sa tamang taniman ayon sa lugar
   C. Paghalo sa pataba ng lupa
   D. Lahat ng nabanggit

2. Ang pagdidilig sa mga halaman ay mainam sa ___.
   A. Umaga at hapon
   B. Tanghaling tapat
   C. Hatinggabi
   D. Oras-oras

3. Mahalaga ang pagbubungkal ng lupa sa paligid ng halaman upang ___.
   A. Mabawasan ang labi na ugat
   B. Makahinga ang mga ugat ng halamang tanim
   C. Makasagap ng sariwang hangin ang ugat
   D. B at C

4. Ang pinakamagandang panahon ng paglalagay ng abono sa mga halamang gulay ay___________.
   A. Habang maliit pa ang tanim at bago ito mamunga
   B. Bago magsimulang magtanim ay ihalo sa lupa
   C. Kapag nakapamunga na ng isang beses upang maunga ulit ito
   D. Habang nagtatanim ay isabay sa pagpupunla pa lamang ng binhi

5. Bakit kinakailangang alagaan ng Mabuti ang mga tanim na gulay?
   A. Upang magkaroon ng saganang ani
   B. Makakatulong sa pagkakaroon nga sapat na benta upang kumita
   C. Maging malusog at mabilis lumaki ang mga halamang gulay
   D. Lahat sa nabanggit

ARALIN 3	Paggawa ng Masistemang Pangangalaga ng Tanim na mga Gulay

Balikan

Tama o Mali

Panuto: Isulat sa patlang ang salitang **TAMA** kung ang pangungusap ay isa sa mga pamamaraan ng pangangalaga ng halaman at **MALI** kung hindi.

______1. Pagkatapos ng paggawa, maghugas ng kamay at maligo.
______2. Maging maingat sa pagtapak sa lupang basa upang di-madulas.
______3. Sa pabubuhat ng mabigat, tiyaking balanse ang hinahawakan.
______4. Huwag maglalaan ng maayos na lalagyan sa matalim sa matalim na kasangkapan.
______5. Tiyaking angkop ang kasangkapan sa gawaing paggagamitan.

Tuklasin

Tingnan ang mga larawan sa ibaba. Ano ang masasabi mo?

Suriin

Pagdidilig ng halaman

Ang tubig ay kailangan ng mga halaman upang masipsip ng mga ugat ang sustansiyang taglay ng lupa. Mga dapat isa alang-alang sa pagdidilig ng halaman.

♥ Diligan araw-araw ang mga dahong gulay na halaman.
♥ Diligan lamang ng tatlong ulit sa isang lingo ang mga halamang namumulakalaktulag ng mga bungang gulay.
♥Diligan sa hapon o sa umagang – umaga.
♥Ingatan ang pagdidilig upang hindi maopinsala ang halamang dididliganiwasang malunod and halaman, lalo na yaong mga bagong lipat na pinla.
♥Iwasan ang malakas na padbuhos ng tubigiwasan ang pagdidilig sa tanghalilaong-lalo na kung matindi ang sikat nga araw upang hindi malanta ang halaman.
♥Kung ang gamit mo ay rigadera kailang iyong malililiit lamang ang butas.
♥Upang manatiling mamasa- masa ang lupa, diligan din ang lupang nakapaligid sa mga tanim.

Pagbubungkal ng lupa sa paligid ng halaman

Kailangang bungkalin ang mga ugat ng halamang tanim upang makahinga ang mga ugat nito at maklanghap din nga sariwang hangin, Ito ay maaring isagawa ng isa o dalawang beses sa isang lingo. Nakatutulong ito sa mabilis ng paglaki nga mga halaman. Ito mga dapat isaalang-alang:

☻Ingatan na hindi maputol mapinsala ang mga halaman;
☻Gumamit ng angkop na kasangkapan tulad ng dulos at maliit na palang tinidor;
☻Kung mababaw lamang ang tubo nga halamang gulay tulad ng halamang pino ang ugat at malambot ang tangkay, hindi na kailangan ang malalim na pagbubungkal. Gawin lamang ang mas malalim na pagbububngkal sa mga halamang may malalim na tubo at may mangilan-ngilang ugat tulad nga labanos, kamota at gabi.

Paglalagay ng abonong organiko

Kailangang subaybayan ang paglaki nga mga halamang gulay. Una na rito ang pagtatanggal ng mga damong ligaw na umagaw sa sustansya na para sa halaman. Upang makatiyak sa mabilis na Paglaki ng halaman, lagyan nga sapat na abonong organiko ng magdudulot ng kaginhawaan sa mga pananin. Maaring makatipid sa mga abonong mula sa mga bulok na bagay tulad ng mga tuyong dahoon o damo., dumi ng hatop, at punagbalatan nga mga gulay at prutas. Ang pinakamagandang panahon ng paglalagay ng abonong organiko ay habang maliit pa ang mga tanim bago ito mamunga. Inihalo at inilalagay ang katamtamng dami ng pataba sa lupa ayon sa pangangailangan nito.

Mga tamang pamamaraan sa paglalagay ng mga abonong organiko

1. **Basal Application Method**- bago magtanim sa lupang gagamitin, inihalo muna ang nakahandang abono. Kung gagamit ng naman ng paso, ang abono ay ilalagay sa ilalim nito bago ilagay ang punlang halamang gulay.

2. **Broadcasting Method**- kinakalat nama ang mga abono sa ibabaw ng lupa habang nakataniim na nag punla at pinapalaki ang mga ito. KAdalasang ginagamit ito sa palayan o maisan.

3. **Foliar Application Method**- Ang abono ay idinidilig o iniispray sa mga dahon ng halaman.

4. **Side-Dressing Method**- Ang abono ay inilalagay sa lupa na hindi gaanong malapit sa ugat ng halaman. Ito ay ginagawa sa mga nakatanim na pahilera.

5. **Ring Method**- Humukay ng pabilog sa mga halaman na may isang pulgada ang layo o tangkay at dito inilalagay ang abono at pagkatapos ay tatakpan ang lupa.

Pagyamanin

Panuto: Basahin ang mga sumusunod na sitwasyon at isulat mo kung anong tamang pamamaraan ang kulang upang maging malusog ang mga halaman at magkaroon ng magandang ani.

1. Mahilig sa paghahalaman si Mang Tisoy. Marami siyang tanim na berdeng gulay sa paligid ng kanyang bahay. Ngunit isang lingo siyang nadestino sa ibang lugar dahil siya ay isang health worker. Dahil ditto naiwan niya ang kanyang gulayan sa kanyang mga anak. Nalanta ang mga ito at nanilaw ang mga dahon. Ano ang dapat gawin ni Mang Tisoy upang muling magbalik ang sigla nga kanyang mga halamang gulay?
2. Alaga naman ni Aiza ang tanim na pechay subalit madalas itong maraming butas sa mga dahon nito. Anong pamamaraan ang maari niyang gawin?
3. Hindi lumalaki ang mga tanim na mga kalabasa ni pablo dahil sa maraming damong ligaw sa mga paligid nito. Anong pamamaraan ang maari niyang gawin?
4. Oras-oras dinidilig ni Issa ang kanyang halamang letsugas dahil sa sobrang init ng panahon, kaya hindi nagtagal nabubulok ang mga tangkay nito. Ano ang mabisang paraan ang dapat niyang gawin?
5. Gusto ni Sherky na maging mataba ang kanyang lupang pagtataniman ng mga talong at okrang naipunla niya. Ano ang mabisang paraan na dapat niyang gawin bago niya ito ilipat sa paso ang kanyang mga punla?

Pagyamanin

Panuto: Lagyan ng tsek (√) kung ang pangungusap ay nagsasaad ng masestimang pangangalaga ng mga pananim na gulay, at ekis (x) kung hindi.

1.	
2. Natutukoy ang mga kinakailangan materyales	
3. Naipapaliwanag ang mga hakbang sa paggawa	
4. Nakakagamit ng tamang kasangkapan	
5. Nalalaman ang mga dapat tandaan sa ligtas at responsableng paggawa.	

Isaisip

Panuto: Sagutin ang mga sumusunod nga tanong. Isulat ang inyong sagot sa inyong Activity notebook.

1. Paano natin mapangalagaan ang ang ating mga pananim na mga gulay?
2. Ano ano ang mga masestimang pangangalaga sa mga pananim na mga gulay?
3. Ano ano ang ibat ibang paraan ng paglalagay ng abonong organiko?

Isagawa

PANUTO: Lagyan ng tsek (/) kung ang pangungusap ay nagpapahayag ng masestimang pangangalaga ng mga pananim na gulay at ekis(x) kung hindi.

1. Diligan araw-araw ang mga dahong gulay na halaman.	
2. Kailangang malalaki ang mga butas sa rigaderang gagamitin.	
3. Kinakailangan ang malalim na pagbubungkal ng mga halamang pino ang ugat at malambot ang tangkay.	
4. Inihalo at inilalagay ang katamtamang dami ng pataba sa lupa ayon sa pangangailangan nito.	
5. Ang Side-Dressing Method ay paraan ng pag-aabuno na idinidilig sa mga dahon ng halaman.	

Tayahin

Panuto: Basahin at intindihin ang mga sumusunod na tanong. Tukuyin ang tamang sagot na hinihingi sa bawat bilang. Bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Anong oras ang pinakamainam na pagdidilig ng mga halamang gulay?
   A. Tuwing umaga at hapon
   B. Tuwing tanghaling tapat
   C. Tuwing hatinggabi
   D. Oras-oras na pagdidilig

2. Bakit kailangang ihanda ang lupang taniman?
   A. Dahil ito ay nakakatulong sa paglilinis ng lugar
   B. Dahil ito ay mainam sa pagsukat sa kamang taniman ayon sa lugar
   C. Dahil ito ay nakatulong sa mabilis na paglaki at paglago ng mga halaman
   D. Dahil palaging lagyan muna ng abono ang lupang pagtataniman

3. Bakit mahalaga ang pagbubungkal ng lupa sa paligid ng halamang gulay?
   A. Upang mabawasan ang labis na ugat
   B. Upang makita palagi ang mga ugat ng mga pananim
   C. Upang makasagap ng sariwang hangin ang ugat
   D. Upang maging buhaghag ang lupa sa paligid nito

4. Ano ang pinakamagandang panahon ng paglalagay ng abono ng mga halamang gulay?
   A. Kapag maliit pa ang tanim at bago ito mamunga
   B. Bago magsimulang magtanim ay ihalo na sa lupa

C. Kapag nakapamunga na ng isang beses upang mamunga ito ulit
D. Habang nagtatanim ay isabay na ang abono sa pagpupunla pa lamang ng binhi

5. Anong uri ng paglalagay ng abono ang ikinakalat ang abono sa ibabaw ng lupa habang nakatanim na ang punla .
   A. Basal Application Method
   B. Broadcasting Method
   C. Foliar Application Method
   D. Ring Method

Karagdagang Gawain

Panuto: Kumpletohin ang talaan sa ibaba sa pamamagitan ng pagbibigay ng mga halamang maaring alagaan sa loob ng inyong bakuran.

Uri ng gulay	Gulay
1. Dahong gulay	
2. Bungang-gulay	
3. Bulaklak ng gulay	
4. Butong-gulay	
5. Gulay na lamang-ugat	

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN

1. D
2. A
3. D
4. A
5. D

ISAISIP

(Depende sa sagot ng mga bata)

ISAGAWA

1. tama
2. mali
3. mali
4. tama
5. mali

TAYAHIN

1. A
2. C
3. C
4. A
5. B

Sanggunian:

- Batayang aklat sa makaBuluhang Gawaing Pantahanan at Pangkabuhayan pp. 160- 162 Gloria A. Peralta, EdD, Ruth A. Arsenue, Catalina R. Ipolan, Yolanda L. Quiambao, Jeffrey D. de Guzman.
- Kaalaman at Kasanayan Tungo sa Kaunlaran 5 Gloria A. Peralta, EdD, Ruth A. Arsenue, Catalina R. Ipolan, Yolanda I. Quiambao, Jeffrey D. de Guzman. Vibal Group, Inc. 12533 Geregorio Araneta Avenue, Quezon City, Philippines.

Region IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboangueños, Tagalogs, Bicolanos,
Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Region IX
Our..
Eden..
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost!,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not-cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out at need for thy dear sake
To dye with its crimson the waking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o 'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, O my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
'T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no more
Unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o'er
That my ashes may carpet earthly floor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and light, with song and lament I fare,
Ever repeating the faith that I keep.

My Fatherland ador'd, that sadness to my sorrow lends
Beloved Filipinas, hear now my last good-by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e'er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed!
Give thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that lightened my way;
Beloved creatures all, farewell! In death there is rest!